

pravim, posameznosti primernim značajem, da vplivajo, vabijo in oduševljajo. Nikdar trivijalen, le plemenito misleč, podaje v glasbi, kar mu je vzklilo iz vznositu plamtečega, toplo čutečega in resnično razbolelega srca. V prelepem, kar nudi bogata partitura, bodi opozorjeno le na spev deviškega zbora ob prihodu Butterfly, na blesteči, v ljubavni zadivljenosti se topeči dvospev ob koncu prvega dejanja, na razkošne melodije Butterflyine, izražajoče toli pregnantno njeno neprikrito detinsko radost in njen obup, na divno očarujoči konec drugega dejanja ob staccatu orkestra in flažoletih gosli k otožni melodiji čela in zamolklega speva za odrom. In le stopnjuje se v svojem učinku glasba tretjega dejanja, ko sili iznenadenje ubogo Butterfly v smrt. Sugestivna je tu Puccinijeva glasba v svoji prelesti, markantna, pretresljiva, zmagujoča.

V nenavadnih svojih tonovskih načinih, povzetih po zatrdilu Puccinijevem japonskim napevom, eksotično in apartno glaseče se delo je zbudilo na slovenskem odru toplo zanimanje in si je prislužilo hvaležen sprejem. Scenska oprema je bila korektna v okviru japonskega značaja. Poleg izrednega užitka, ki ga je nudil prvič pri gledališki predstavi učinkujoči koncertni orkester Glasbene Matice s svojo decentno, elitno igro, gre poglobitvena zasluga za doseženi uspeh predstaviteljici Butterfly, gospe Lilly Nordgartovi. Od tega, kako se poda ta velika vloga, je odvisna usoda predstave, gospa Nordgartova pa je težki svoji nalogi v obilni meri zadostila. Glasovno je briljirala ne manj kakor s svojo znamenito igro in mimiko, z redkimi to svojstvi dobre operne pevke, ki jih ravno v vlogi Butterfly mora imeti. V vlogi njene zveste strežnice Suzuki je našla gospodična Peršlova z uspehom simpatično vlogo, ki ji da priliko, da se izkaže glasovno in tudi igralski. Pinkerton tenorista gospoda Fiale in Sharpless baritonista g. pl. Vulakovića sta uverila občinstvo, da se je posrečilo pridobiti za novo sezono muzikalno odlična solista. Pohvalno omeniti je tudi g. Bohuslava agilnega Goro.

Oskarja Straussa opereta Valčkov čar (libreto Feliksa Dörmanna in Leopolda Jacobsona). V besedju in kretanju frivolna, ima opereta v svojem libretu vendar nekaj uzadovoljivega jedra, iz katerega se izplete prijazna pripovedka, ki se povzpne konec II. in III. dejanja celo do dramatski vznesenih scen, polnih toplote in dobrote. V tem oziru je libreto nekaka parafraza dunajske popevke, ki je poredna, vendar od srca diktirana in zato prikupljiva. Straussova glasba se prilega dobro kroju libreta, v njej utripljejo gracijoznost, radost, prijazna ljubeznivost v prikupljivi obliki dunajskega valčka. Pevski sta se odlikovali gospa Nordgartova in subreta gospodična Haderbolcova v družbi tenorista g. Fiale. Prepričali smo se tudi, da razpolaga slovenska opera z vrsto domačih pevcev, ki v manjših partijah prav dobro uspevajo, tako gdčna. Thalerjeva in gospodje Povhe, Križaj, Iličič, Juvan. Zbor je bil precizen, orkester odličen.

Dr. V. Foerster.

Med revijami

V „Glasu Matice Hrvatske“ (br. 13., str. 108.) je objavil dr. A. Bazala aktualni članek „Mogu li jezici malih naroda biti organima nauke“, ki je načelno in podrobno seveda važen tudi v prvi vrsti za nas Slovence. Dr. Bazala stoji odločno

na stališču, da naj pišejo znanstveniki tudi malih narodov v svojem jeziku, kajti „resignacija u pogledu narodnoga jezika prvi je stupanj u resignaciji na samostalnost kulturnu“. Ugovor, da jeziku malih narodov nedostaja strokovnih izrazov, ne velja; tudi pri velikih narodih so bili strokovni in strokovno rabljeni izrazi izprva novi, umljivi najprej le strokovnim krogom; a kmalu se razširi interes in ž njim specifične besede, posebna rekla, celo poseben slog. Mi še opozarjamo na tole prednost: kjer se znanstveni jezik šele ustvarja, tam zadobi vse znak večje pristnosti nego ondi, kjer se hodi le po res udobnih, a preveč izhojenih potih. To izkusi vsakdo, kdor se poskuša na obojih poljih. — Jezik sam torej ni nikakšna ovira; saj so moderni jeziki tudi sila prožni. Da pa pri vsebini ne smemo zahtevati in pričakovati v dveh, treh letih uspehov, ki so jih dosegli veliki narodi šele v stoletjih, na to je dr. Bazala umno opozoril.

Dr. Jos. Tominšek.

Srpski književni Glasnik omenja v 179. številu tudi „Ljubljanski Zvon“ in dr. Murkov članek o Kopitarju in Vuku Karadžiću. V 181. številu je ocenjena Andrijaševićeva knjiga „Slike i prilike iz Neretvanske krajine“, ki jo je omenil tudi naš list; N. Antula pravi v „Glasniku“ (str. 236.) enostavno, da je „knjiga g. Andrijaševića vrlo slaba i bez svake vrednosti“. — Ta sodba se nam zdi vendar preostra.

Dr. Jos. Tominšek.

Splošni pregled

† **Danilo Fajgelj.** Znani skladatelj slovenski, Danilo Fajgelj, je umrl dne 15. oktobra v Gorici. Rajnik je bil jako plodovit glasbenik in je število njegovih kompozicij zelo veliko. Odličnemu možu časten spomin!

Katalog slovenskih skladbenih del je izdala „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani, ki bo vsled svoje popolnosti prav dobro služil glasbenikom, pevskim zborom itd.

Slovenska Matica. 161. odborova seja. Predsednik je nasvetoval, da bi se Matica letošnjega 20. septembra spominjala z literarno ustanovo. Načeloma je odbor pritrdil nasvetu, ki se je odkazal gospodarskemu in knjižnemu odseku v poročanje. — Umrlemu utemeljitelju Sl. M., dvornemu svetniku Jos. Šumanu, napiše profesor Pleteršnik življenjepis. Knjige izidejo pred Božičem. Določile so se slike za II. del „Kamniških Alp“. Proračun za l. 1909. se je odobril. Zbrati bo še ohranjene ljudske tradicije o francoski dobi. — Zemljevid je rokopisno malone izdelan. — Pleteršnikov slovar bo v svrhu izdaje tehniškega slovarja do konca oktobra ekscerpiran. — Članarino za t. l. je doslej plačalo 2623 udov.

Prevod Prešernovega soneta „Vrh solnca sije solncev cela čeda — —.“ — V graškem listu „Der Aufmerksame“ leta 1833., št. 138., sem zasledil dosedaj neznan prevod omenjenega Prešernovega soneta. Glasi se tako:

Am Himmel steh'n in unermeßnen Zahlen
Der Sterne Herde in der schönsten Pracht,
Und ohne Sonne einsam in der Nacht,
Beschaut die Erde sie mit Wohlgefallen.